

**Raport z realizacji inicjatywy
"W swoim języku",
programu mentoringowego dla asystentek międzykulturowych.**

SIERPIEŃ 2023

 TEACH FOR
POLAND

"W SWOIM JĘZYKU"

Sprawozdanie z doświadczenia Fundacji Teach for Poland w zakresie wsparcia asystentek międzykulturowych.

Autorka (zdj. na okładce): **Olga Bochkar**,
edukatorka, mediatorka, nauczycielka polskiego jako obcego, koordynatorka
projektów ds. wsparcia edukatorów ukraińskich Fundacji Teach for Poland.

Warszawa, I-VI.2023 r.

WWW.TEACHFORPOLAND.ORG

"Okazało się, że moja praca jest ważna, że są ci, którzy wiedzą, ile robimy dla dzieci i rodzin migranckich, dla szkoły i nauczycieli"

WPROWADZENIE

Po 24.02.2022 Polska zetknęła się z wyzwaniem w postaci 4 milionów uchodźców, do którego nie był przygotowany ani system publiczny, ani tym bardziej system edukacji.

.....

Według danych SIO w dniu 30.09.2022 w polskich szkołach zarejestrowano 352 927 dzieci obywatelstwa innego niż polskie¹ przy ogólnej liczbie 4 099 060² dzieci. Największą grupą, stanem na 14 lutego 2023 r., są dzieci i młodzież z Ukrainy – 187,9 tys.³

.....

Tak pozornie mała liczba wpływa na edukację polskich dzieci, może przyczynić się do wzrostu stopy bezrobocia w przyszłości, ale może też działać pozytywnie, jak np. w Turcji, gdzie wzrost w liczbie uchodźców, którego to państwo doświadczyło po 2015 r., miał pozytywny wpływ na wyniki tamtejszych uczniów, których oceny wzrosły po przyjęciu do szkół uchodźców z Syrii⁴.

**Co realnie oznacza i jakie może mieć konsekwencje
niezaopiekowanie się 187 tys. dzieci z Ukrainy?**

"Dziękuję za możliwość zapoznania się z ludźmi, którzy Inspirują. To mocno motywowało"

**Rozumiejąc sytuację, Fundacja Teach for Poland
uruchomiła półroczny program wsparcia asystentów
międzykulturowych, żeby dotrzeć i zaspokoić potrzeby
edukacyjne dzieci uchodźczych.**

¹ https://dane.gov.pl/pl/dataset/1426,liczba-uczniow-cudzoziemcow-wedug-gmin/resource/45537/table?page=1&per_page=20&q=&sort=

² <https://dane.gov.pl/pl/dataset/199,dane-statystyczne-uczniow-wedug-klas>

³ <https://www.prawo.pl/oswiata/ukrainskie-dzieci-w-polskich-szkolach,520015.html>

⁴ https://transatlanticforum.org/wp-content/uploads/2022/O3/TLFL-Raport-o-integracji-dzieci-z-Ukariny_web.pdf

KIM JEST ASYSTENT MIĘDZYKULTUROWY?

Nieistniejące stanowisko w klasyfikacji zawodów, chociaż według art. 165 Prawa oświatowego dziecku cudzoziemskiemu przysługuje pomoc osoby wspierającej w szkole na okres 12 miesięcy.

Zadaniem takiej osoby jest pomoc w nawiązaniu relacji pomiędzy nauczycielem, dzieckiem i rodzicem, zintegrowanie klasy. Dołączenie dzieci do polskich klas dobrze się spełnia z racji bliskości języka, ale nie jest to integracja, lecz asymilacja.

Dlatego kolejnym ważnym zadaniem asystenta jest rozwój tożsamości dziecka, podtrzymywanie kultury i tradycji kraju pochodzenia szczególnie u młodszych dzieci.

W programie skupiliśmy się nie tylko na podniesieniu wiedzy merytorycznej asystentów, lecz ich wsparciu indywidualnym, podniesieniu wartości pełnionej misji, tworzeniu bezpiecznej społeczności i wzmocnieniu relacji.

**Aspekty prawne
w pracy w szkole**

posłuchaj

Program trwał 6 miesięcy, ukończyło go 9 asystentek (z 14 biorących udział) z 7 warszawskich szkół.

PROGRAM

W tym czasie zapewniliśmy:

4 webinary

otwarte dla wszystkich osób zainteresowanych tematyką

2 stacjonarne spotkania z ekspertami*

56 spotkań mentoringowych

(po 6 z każdą asystentką)

wsparcie psycholożki

wyjazd integracyjny do Lublina

stacjonarny warsztat wellness

wsparcie 460 uczniom, którym uczestniczki programu pomogły się zaadaptować, aktywnie działały, żeby system nie zasymilował, lecz zintegrował dzieci z nowym społeczeństwem, zachowując kulturę kraju pochodzenia, identyczność i opiekując się stanem psychicznym dzieci bardziej niż ocenami.

* Spotkania były transmitowane i mogły oglądać je osoby z zewnątrz np. asystenci, którzy nie byli w naszym programie.

Dalsza część raportu powstała na podstawie obserwacji grupy oraz bezpośredniego kontaktu z asystentkami. Ceniąc prywatność Uczestniczek programu, ich wypowiedzi pozostały anonimowe.

"Jestem psycholożką, a to że po polsku mogę powiedzieć tylko rzeczy podstawowe, bardzo mnie ogranicza i pogłębia niepewność siebie. Nie mogę, jak kiedyś, w pracy powiedzieć wszystkiemu nauczycielom, czego potrzebuje dziecko lub z jakimi problemami się boryka, bo to jest leksyka specjalistyczna i abstrakcyjna (...) Nasze dzieci nie mogą powiedzieć o sobie w języku zrozumiałym dla dzieci polskich, nie mogą opowiedzieć swojej historii, dlatego nie nawiązują relacji między sobą.

W jakimś momencie niektóre dzieci po prostu milkną".

Nazewnictwo emocji i stanów psychicznych bywa trudne nawet w ojczystym języku, a na etapie nauczania języka polskiego jako obcego pojawia się na poziomie wyżej średnio zaawansowanym B1. Najmniej zrozumiałą rzeczą, jaka się pojawia czasami w szkole, **jest zmuszenie asystentów międzykulturowych do mówienia do dzieci w języku polskim, a nie w ich języku ojczystym**. Nie zapominajmy, że zapewnia on dzieciom poczucie bezpieczeństwa psychicznego, bez którego nie sposób efektywnie się uczyć.

"Pani intendentka wezwała mnie
i powiedziała, że dzisiaj mam dyżur
w toalecie. Mam sprawdzić, czy nie wypełnione
są kosze i czy czyste są sedesy.
Na moje przerażenie, czy ja mam w sukience
sprzątać w toalecie między lekcjami, pani
odpowiedziała:
A w czym pani sukienka przeszkadza?"

Wyjaśnienie wszystkim, dlaczego asystent jest w szkole? Często dzieci same zgłaszają, kiedy potrzebują wsparcia, ale zdarzają się też takie sytuacje: **«nauczyciel nie wpuścił mnie do klasy, mówiąc, że sam sobie radzi. Co ja mogę na to?». Albo «Pani dziś nie ma w planie na mojej lekcji».**

W tym roku asystenci byli zatrudnieni przez 3. sektor, mieli też niesprecyzowaną rolę, co miało wpływ na ich pozycję oraz status w gronie pedagogicznym.

Obniżenie roli asystenta do poziomu tłumacza lub obsługi technicznej mocno wpływa na motywację do pracy. Pamiętajmy, że uczniowie też szybko wyłapują relacje w gronie pedagogicznym i świetnie tym manipulują.

Sukcesem naszego programu jest przede wszystkim zbudowanie społeczności i relacji pomiędzy uczestniczkami oraz docenianie ich pracy.

**Rola asystenta
międzykulturowego**

posłuchaj

Czy wyniki w nauce z poszczególnych przedmiotów, to jest wyzwanie dla asystenta czy nauczyciela przedmiotowego?

"Na korytarzu spotkała mnie Pani Wicedyrektor i powiedziała, że to jest moja wina i odpowiedzialność, że dwóch chłopców dostało oceny niedostateczne pod koniec roku i że miałam z nimi się uczyć kilku przedmiotów. Ale ja się uczyłam. Jestem biolożką – tu zrobiłam wszystko, ale nie dałam rady z fizyką i geografią. Okropnie się czuję".

Inną kwestią jest praca z rodzicem z doświadczeniem migracji.

Całkowicie różni się ona od pracy z rodzicem, który zna (polski) system edukacji, jest jego absolwentem, doświadczył szkolnych tradycji i norm społecznych. Rodzice zazwyczaj wymagają od nauczycieli poświęcenia, efektów u swoich dzieci, jednak co istotne w przypadku osób z doświadczeniem uchodźczym – w asystentach międzykulturowych widzą też wsparcie dla samych siebie, bo często nie znają nikogo oprócz pani w szkole, która mówi «**swoim języku i na pewno wszystko wie**».

"Mam dwóch chłopców w 7. klasie.
Oni nie chcą się uczyć języka, bo boją
się, że jak się nauczą polskiego,
to pozostaną tu na zawsze.
A tego nie chcę".

Trudno, żeby dziecko było w odpowiednim stanie psychicznym i widziało możliwości, kiedy w domu niejednokrotnie matka nie czuje się stabilnie i mówi o powrocie.

W edukacji nie może być przerwy – im więcej przerw, tym trudniej nadrobić straty, zwiększa się ryzyko porzucenia szkoły. Dzieci uchodźcze narażone są na pięciokrotnie wyższe ryzyko nieuczęszczania do szkoły, niż inne dzieci. Szczególnie po pierwszym semestrze nasze uczestniczki programu zgłaszały liczne odejścia ze szkoły. To są dzieci, które pozostają dziś poza systemem jakiegokolwiek ewidencji. **«Po pierwszym semestrze odeszło kilkoro dzieciaków, bo nie dały rady z programem. Na ile wiem, nie chodzą ani do polskiej ani do ukraińskiej szkoły».**

"Mieliśmy chłopaka z autyzmem. Nie wiedziałam, jak z nim nawiązać kontakt. Cały czas konsultowałam się z naszą psycholożką. Mama wciąż powtarzała – dziecko jest zdrowe. Musicie znaleźć do niego podejście. Udało się".

Dla opiekuna wizyta u psychologa jest tematem tabu. «Widzimy, że chłopiec nieodpowiednio się rozwija, potrzebuje obserwacji, a babcia się uparła, że NIE. Udało mi się wreszcie namówić ją, żeby poszła z wnukiem do psychologa. Znalazłam fachowca, umówiłam ich na wizytę i teraz są na obserwacji. Widać, że dziecko zaczyna się adaptować w klasie, przyjaźni się z dziećciakami».

Same asystentki też potrzebują wsparcia. W większości same przyjechały w efekcie wojny, muszą zaopiekować się sobą, swoimi dziećmi. Pracują, biorą dodatkowe zajęcia, uczą się polskiego, doksztalcają się i kompletnie nie mają czasu dla siebie.

Praca z dzieckiem
z traumą

posłuchaj

"Dzieci nie potrzebują już mojej pomocy na sprawdzianie, ale proszą, żebym przyszła tylko posiedzieć – czują się bezpiecznie, że mogą na mnie liczyć, a wszelkie zadania wykonują sami".

«Wychowawczynie zwróciła uwagę, że dziecko chodzi w jednym i tym samym ubraniu, kazała skontaktować się z rodzicami. Dziewczynka dużo też wagarowała. Okazało się, że dziewczynka uczyła się w ukraińskiej szkole zdalnie, a do polskiej chodziła dla integracji – tak jak mama kazała».

Asystent koncentruje się na potrzebach dzieci i może je łatwiej dostrzec w rozmowie w języku ojczystym «Uczennica chodziła zmartwiona, bo mamę wkrótce czekał poród, a dziewczynka z jakiegoś powodu bała się, że mama umrze przy porodzie. Dużo rozmawialiśmy na ten temat i teraz cały czas chwali się swoim braciszkiem. U innej dziewczynki rodzice są w trakcie rozwodu, bardzo to przeżywa».

Wojna niszczy rodziny, migracja i rozłąka potęgują stres i strach, do tego rozwody, zdrady, kalectwo, śmierć bliskich.

"Wyobraź sobie, jak na korytarzu
jedna nauczycielka powiedziała
«rzygam tymi Ukraińcami»,
a potem narzeka, że dzieci nie chcą
chodzić na jej lekcje".

Czasami zwykłe konflikty mają znamiona wykluczenia. "Jest w klasie «trudne» dziecko. Jest jedynym Ukraińcem w klasie. Odreagowuje stres agresją. W jakimś konflikcie obronił się i popchnął chłopaka. Polscy nauczyciele stanęli po stronie polskiego ucznia. Ze swojej strony wsparłam go, wyjaśniłam sytuację, dowiedziałam się, o co chodziło. Rozmawialiśmy dużo. On się wreszcie zaadaptował i nawet już znalazł przyjaciół".

Dzieci nawiązują do kwestii narodowości, która staje się argumentem w trudnych sytuacjach między nimi. Ale uwaga! **Dzieci niejednokrotnie powtarzają to, o czym mówi się w domu**, np. «W 6. klasie chłopiec stale atakuje dziewczynkę. Nie pomogły rozmowy, bo problem tkwi pewnie w jego rodzicach. Przecież to nie jest dziecięce: «ty nie zasługujesz na bezpłatne obiady». Matka dziewczynki, chce spróbować zmienić jej klasę od następnego roku. Jak to nie pomoże, to zmienię szkołę...»

Wzrost: _____ Ciężar ciała: _____

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

K

Proszę wypełnić ten formularz, jeśli jesteś osobą, która chce zgłosić się do programu. Formularz ten jest przeznaczony dla osób, które chcą zgłosić się do programu. Formularz ten jest przeznaczony dla osób, które chcą zgłosić się do programu.

Asystentki międzykulturowe przyjechały z własnym doświadczeniem wojny i mogą mieć swoje traumy i trudne doświadczenia, na które grono pedagogiczne powinno być wyczulone:

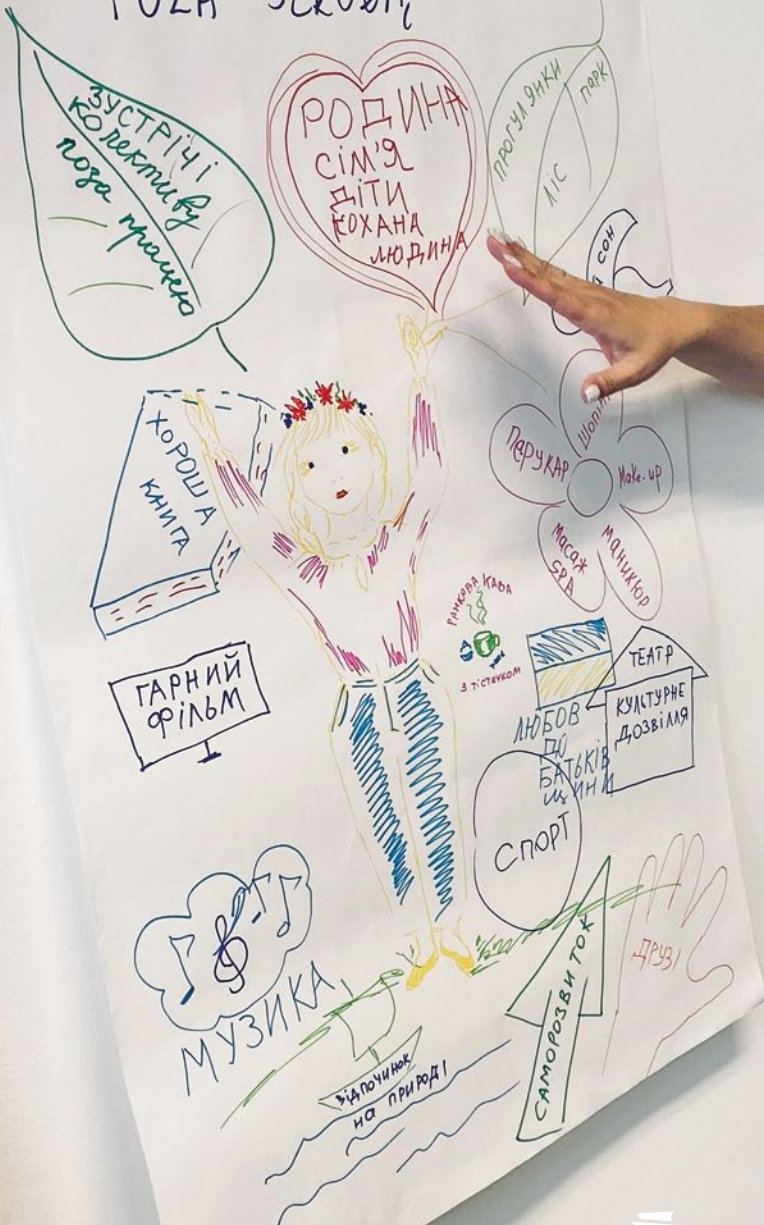
"Wyzwaniem dla mnie było być asystentką rosyjskich dzieci. Przyjechałam z regionu Ukrainy, w którym wojna toczy się od 2014 r. Rozumiem, że dziecko nie jest winne, ale z innej strony może jej ojciec w tym momencie zabija nasze dzieci. Wyzwaniem było przyjąć i zobaczyć dziecko, a nie jego narodowość".

Polski i ukraiński
system oświaty

posłuchaj

ПОЗА ШКОЛА

WARUNKI ZATRUDNIENIA

Brak stabilności zatrudnienia i pewności, czy od następnego miesiąca też będzie praca, działało mocno demotywująco. Były też przypadki, gdy **asystent odchodził ze szkoły po zakończeniu miesiąca, co było trudne dla dzieci, które zdążyły się przyzwyczaić do «swojej» osoby.**

MOBILNOŚĆ RODZIN

Jest to jednoznaczne z częstą zmianą szkół przez dzieci. Część wraca do ojczyzny, żeby opiekować się starszymi członkami rodziny. Nie da się przewidzieć ani uniknąć ww. sytuacji. Pojawiają się też pytania o nowych uczniów w przypadku wybuchu elektrowni jądrowej, zniszczenia infrastruktury miast, czy eskalacji wojny na zachodzie kraju.

DOBRE PRAKTYKI

dla asystentów międzykulturowych, dyrektorów szkół, nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych i rodziców. Ich celem jest pokazanie, jakimi ścieżkami możemy budować otwartą i empatyczną szkołę na miarę XXI wieku.

→ **ZDROWA PERSWAZJA**

“Zawsze dzieciom mówię, że są wspaniałe, wszystko im się uda – i w końcu one w to wierzą. Nie można dziecku mówić, że będzie ci trudno, tak cię szkoda, że to kolejne wyzwanie. Powiedz lepiej, że «czeka Cię fascynująca przygoda, poznasz nowych przyjaciół! To tyle możliwości, tyle nowych historii!”.

→ **POWITANIE RODZICÓW**

W jednej ze szkół asystentki przygotowały krótki przewodnik wdrażający w system szkolny – zasady edukacji, oceniania, obsługę dziennika elektronicznego, harmonogram roku szkolnego, regulamin szkoły. Można też dodać kontakty do fundacji, które pracują z dziećmi w waszej dzielnicy lub mieście.

→ **WSPÓŁPRACA I POZNAWANIE SIĘ NAWZAJEM**

“W klasie córki rodzice organizują warsztaty. Wychowawczynie zapytała, czy mogę coś opowiedzieć o Ukrainie. Przygotowałam prezentację z elementami nauki j. ukraińskiego. Byłam zaskoczona zaangażowaniem dzieci polskich! Potem przeprowadziłam podobne lekcje w swojej szkole”.

→ **SYSTEMATYCZNE SPOTKANIA Z CAŁĄ KLASĄ**

“Doszło do konfliktu między uczniami 7. klasy dlatego, bo polscy uczniowie byli pewni, że na klasówkach pomagam uczniom ukraińskim rozwiązywać zadania. Odkryło się kilka rozmów na godzinie wychowawczej. Przeprowadziliśmy quest matematyczny, gdzie ukraińskie dzieci pokazały swoje zdolności i polscy koledzy uwierzyli, że potrafią i zadania robią sami”.

→ **INTEGRACJA**

Wspólne szukanie w dziecku czegoś oprócz ucznia-obcokrajowca. Mi się nie podobało, że w szkole nie angażują twórczo dzieci. Chodziłam, wypytywałam dzieci, kto co robił w swojej szkole w Ukrainie, co chciałby robić teraz. Znalazłam dzieci śpiewające, które teraz śpiewają w chórze. Dziewczynki, które tańczą – teraz angażują się w wystąpienia szkolne. Wierzę, że staną się przykładem dla innych”.

→ **UDZIAŁ W ŻYCIU SPOŁECZNYM**

“Jestem szczęśliwa, że dziewczynka z resztą klasy pójdzie na bal ósmoklasisty. Dużo z nią rozmawiam, bo bardzo się denerwuje i wstydzi. Udało mi się włączyć do kontaktu też inną bardziej otwartą dziewczynkę. Jaka była moja radość, gdy w rozmowie z mamą, usłyszałam, że akurat wybierają sukienkę na ball!”.

Koleżanki wygrały grant na wyjazd do lasu dla swoich wychowanków przy ognisku szykowali smakołyki, zbierali zioła na herbatę, śpiewali i tańczyli tańce ludowe, grali w gry ruchowe.

Dobrze w tym roku poszły takie przedsięwzięcia jak m.in. “Dzień wyszywanki” – kiedy dzieci tworzyły rysowane wyszywanki z różnych wzorów (regionalnych polskich oraz ukraińskich), wyjaśniały znaczenia tych symboli. Dzień Tarasa Szewczenki – (szukanie polsko-ukraińskich więzi). Dzień Mickiewicza i jego przyjaźń z Ukrainą. Urodziny Liny Kostenko i porównanie jej z Wisławą Szymborską – recytacja poezji oraz robienie tematycznych kolaży.

Lekcje języka i kultury ukraińskiej/gruzińskiej i innych obecnych w szkole. Warsztaty kulinarne, gdzie smakołyki przedstawiały wszystkie narodowości i regiony. Recytacja wierszy oraz show talentów. Warsztaty artystyczne. Quizy matematyczne i wycieczki.

«Dziewczynka zamknęła się w sobie, gdy dowiedziała, że tata zaginął na froncie. Chodziła cały czas przygnębiona. Udało mi się ją namówić na występ w konkursie recytatorskim. Tam po raz pierwszy zobaczyłam ją uśmiechniętą. To było dla niej wyrwaniem się z żałoby. Od tego czasu zaczęła się przyjaźnić z innymi uczniami».

Często dla dzieci migracyjnych szkoła jest jedynym miejscem, oprócz domu, w którym spędzają czas. Dobrze integrują wspólne przedsięwzięcia. «Spotykałyśmy się z dziećmi i układałyśmy plany na weekend – gdzie można pójść w Warszawie i spędzić szczęśliwie czas z rodziną. Potrzebują nawet takich rozmów».

→ **POMOC W OPANOWANIU MATERIAŁU EDUKACYJNEGO** przez asystentów nie ogranicza się jedynie do pomocy w tłumaczeniu, lecz bardziej polega na wspieraniu i motywowaniu. «Z jedną dziewczynką z 7. klasy dużo czasu spędziłyśmy w zmaganiu się z leniuchowaniem i udało się ukończyć rok bez zagrożeń». Motywacja i zadbanie o wygodny pobyt w szkole są warunkiem skutecznego opanowania materiału edukacyjnego. «Zauważyłam, że chłopak nie zmienia koszulek z długim rękawem, chociaż było dość gorąco. Niby zawsze wesoły, ale okazało się, że wstydzi się nadwagi. Rozmawiałam z mamą. Bardzo się ucieszyłam, jak razem przyszli na zakończenie roku, w szortach i koszulce z krótkim rękawem».

**Misja i zadania asystenta
międzykulturowego,
które tworzą przyjazną
szkołę**

1 Wprowadzenie asystenta do grona kadry pedagogicznej współpracującej z nauczycielem, wychowawcą, psychologiem.

2 Nawiązanie relacji, wsparcie rodziców dzieci migracyjnych w trakcie roku szkolnego, przeprowadzenie spotkań rodzicielskich.

3 Zapewnienie angażującej przestrzeni wsparcia i akceptacji dla uczniów migracyjnych i całej społeczności szkolnej.

4 Edukacja społeczności szkolnej w zakresie różnorodności, empatii, otwartości i akceptacji wszystkich kultur.

5 Rozwijanie poczucia przynależności i zachęcanie uczniów z doświadczeniem migracji do angażowania się w życie szkolne.

6 Angażowanie dzieci z doświadczeniem migracji do aktywnego udziału w imprezach i przedsięwzięciach kulturalnych szkoły.

7 Podejmowanie inicjatyw integracyjnych dla wszystkich uczniów.

8 Obecność asystenta na lekcjach, jako wsparcie nauczycieli.

9 Zadbanie o tłumaczenie niezbędnych materiałów edukacyjnych, informacyjnych na język ukraiński.

ZAMIAST WNIOSKÓW

Zbliża się kolejny rok i stoimy przed pytaniem – czy w szkole znajdzie się miejsce dla asystenta międzykulturowego? Osoby, która słucha i słyszy w «swoim języku», ma czas na rozmowę i jest niewielką częścią utraconego domu.

Z pewnością znajdzie się miejsce dla kolejnych uczniów uchodźczych oraz ich rodziców. Wejdą do szkół dzieci z różnymi trudnymi doświadczeniami, z ogromną siłą by przetrwać, zmierzyć się z wyzwaniami i tak zwyczajnie – cieszyć się życiem. Dzieci, które wzbogacą społeczeństwo swoim optymizmem, talentem, wiedzą i wartościami. **Nie pozwólmy, żeby pozostały same.**

Fundacja Teach for Poland bierze pod uwagę uruchomienie 2. edycji programu wsparcia osób z Ukrainy – asystentów międzykulturowych i nauczycieli, jako osób wspierających dziecko z doświadczeniem migracji i/lub przeżyciem traumatycznym.

Jeśli jesteś zainteresowana_y włączeniem się w jego przygotowanie i przebieg, zapraszam do kontaktu:

Katarzyna Nabrdalik

CEO Teach for Poland

katarzyna.nabrdalik@teachforpoland.org

Doktor psychologii dziecięcej, psycholożka, pedagog korekcyjny.

W mojej szkole było ok. 40 dzieci z Ukrainy i Białorusi.

Czuję smutek, jak słyszę «dziecko z doświadczeniem imigracji».
Dużo trudnych historii mają, aż serce za nie boli. Dzieci nauczyły mnie:
cierpliwości. Dzieci o wysokim poziomie wrażliwości,
które szczególnie dotkliwie przeżywają zdarzenia traumatyczne
– dużo wysiłku trzeba było w nich włożyć.
Ale były też dzieci, z którymi dobrze nam się pracowało i mimo wszystkich
trudności i problemów zaadaptowały się i były szczęśliwe.
I jeszcze jestem wdzięczna szkole (dyrekcji, nauczycielom),
którzy zawsze byli pomocni i też dawali z siebie wszystko

Roksolana

Pracowała jako starszy wykładowca na Narodowej Akademii Metalurgicznej Ukrainy i w szkole jako nauczyciel języka angielskiego.

**W polskiej szkole z uczniami od 4. do 7. klasy.
Było ich 25 – Ukraińcy, Białorusini i Gruzini.**

Bardzo rozumiem, co się dzieje w głowie dziecka z doświadczeniem migracji. Przeżywamy to razem. Najważniejsze – wsparcie!
One mnie nauczyły odwagi – w każdej sytuacji bronić swojego.
Zmotywowały mnie zacząć rozmawiać po polsku.
Nawet Kamil [uczeń z polskiej klasy] pochwalił mnie, że dobrze zaczęłam mówić w jego języku – byłam dumna.

Yevhenia

**Nauczycielka szkoły podstawowej, zastępca dyrektora szkoły
ds. pracy wychowawczej.**

Jako asystentka pracowała z 53 uczniami z Ukrainy i Białorusi.

Dla mnie sukcesem jest to, jak dziecko jest również spokojnej
i szczęśliwej, jak ma czerwony pasek, albo dostaje jedynkę i bez tremy
i nerwów mówi «spokojnie, w sierpniu to poprawię». Każdy ma swoje mocne
strony, przy tym nie ma «szczególnych uczniów».

Musisz donosić dzieciom wyłącznie pozytywny przekaz, i wtedy będzie
wszystko dobrze.

Svitlana

Pracowałam 11 lat jako nauczycielka geografii najwyższej kategorii.

**Jako asystentka pracowałam z 52 uczniami z Ukrainy,
Białorusi i Gruzji.**

Jestem szczęśliwa, kiedy dzieci podchodziły do mnie jak do nauczycielki od geografii, a potem się dowiedziały że znam się trochę w fizyce i biologii. Strasznie się cieszę że mogłam im w tym pomóc.

Nie wyobrażam jak bym się zaadoptowała w Polsce gdyby to było co innego niż szkoła. To mnie przygotowało na zmiany.

Dzieci nauczyły mnie odwagi spełniać swoje marzenia.

Valeria

**W Zaporozu przez 15 lat pracowałam w szkole artystycznej jako
nauczyciel dyscyplin choreograficznych.**

**W Polsce pracowałam z dziećmi z Ukrainy i Białorusi
(część z nich to dzieci ze specjalnymi potrzebami)
- około 60 dzieci od 3. do 8. klasy.**

Czuję się dumna – od samego rana dzieci biegną do mnie i opowiadają historie lub co im się wydarzyło. Dzieci nauczyły mnie patrzeć na świat trochę przez różowe okulary. To odwleka od codziennych wiadomości.

Szczęście w małych rzeczach.

Viktoria

Biołożka, pracowała do wojny w Polsce jako nauczyciel języka rosyjskiego jako obcego.

W szkole było około 30 dzieci: chłopiec z Iranu, z Uzbekistanu, dziewczynka z Gruzji, dzieci z Białorusi i Ukrainy.

Bardzo lubiłam jak stawiamy z uczniami sobie cele i widzę te zmiany.
Dzieci mnie nauczyły cieszyć się z życia i szybko odpuszczać sytuacje.

Natalia

TEACH FOR POLAND